THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

אַלץ פאַר "זיי", גאַרנישט פאַר זיך

ווען די דעמאָקראַטישע עלעמענטן אין׳ם אַמעריקאַנער אידישן לעבן האָבן אָנגעפירט די באַוועגונג פאַר דעם ערשטן אידישן קאָנגרעס, האָבן זיי, נאַטירלאַך, געזוכט צו ציִען צו איר אַלע אידישע שיכטן, איינשליסנדיק די "יאַהודים", וועלכע זיינען געווען באַזונדערס נויטיק פאַר דער באַוועגונג, ווייל דער קאָנגרעס האָט געאַרבעט האָבן צו טאָן מיט אינטערנאַציאָנאַלער פּאָליטיק, וואו די "יאַהודים", אינמיטן די עקזיסטירנדיקע באַדינגונגען, זיינען פאַרט אַ מער איינפלוסרייכער עלעמענט אין אַ מער דערפאַרענער.

די "יאַהודים" האָבן זיך דאַן אביסל געלאָזט בעטן, אָבער זיי זיינען צום סוף געקומען, אין׳ס איז שוין דאַן געווען אַ גאַנץ נאַטירלאַכע זאַך, אַז זיי זאָלן באַוועגן דעם איינבאַן אין באַהערשן די לאַנע. פאַר זייער באַטייליקונג האָבן זיי אַרויסגעגעבן אַ הייבן פרוון, — זיי האָבן פאַרוואַנדלט דעם קאָנגרעס אין אַ געצייג פון זייער איינענער פּאָליטיק.

אמת, דער קאָנגרעס האָט דאַן אָנגענומען אפשר אַ צאָל רעזאָלוציעס, וואָס זיינען די "יאַהודים" ניט געווען באַזונדערס צום האַרצן. אָבער שטאַרק אויסעסן זיך דאָס האַרץ פון זיי האָבן זיי אויך ניט געהאַט וואָס, — קיין באַזונדער פּראַקטישע באַדייטונג האָבן די דאָזיקע רעזאָלוציעס ניט געהאַט. די יאַהודישע פירער האָבן מיט׳ן שיס פון דער סעסיע פון דער אַמעריקאַנער אידישן קאָנגרעס דערקלערט דערמיט זיינע אויפגאַבן פאַרענדיקט, אין דער פּראַקטישער דורכפיר פון די רעזאָלוציעס איז איבערגענומען געוואָרן פון זיי אַליין, — אין זיי האָבן געלאָזט דורכפירן די פון זיי אין אויף אַן אופן ווי זיי האָבן געוואָלט.

מיר ווילן דערמיט ניט פאַרקלענערן די באַדייטונג פון׳ם אַמעריקאַנער אידישן קאָנגרעס אין דער דעריצייט פון׳ם פרינציפּ פון מינדערהייט רעכט אין דער אינטערנאַציאָנאַלער אָפּמאַכן נאָך דער גרויסער מלחמה. אָבער די איניציאַטאָרן פון׳ם קאָנגרעס האָבן פון אים דערוואַרט פיל מער. — עס איז געווען זייער צווקיק, אַז דער קאָנגרעס זאָל פאַרבלייבן אַ פּערמאַנענטע קערפּערשאַפט און זאָל זוכן צו לייזן ניט נאָר אידישע פראַבלעמען פון יענער זייט ים, נאָר אויך אַמעריקאַנער אידישע פראַבלעמען.

נאַטירלאַך, האָבן די "יאַהודים" אויף דעם ניט געקאָנט איינגיין, ווייל פאַר זיי עקזיסטירן ניט קיין אַמעריקאַנער אידישע פראַבלעמען. עקאָנאָמיש לעבן זיך זיי דאָ גאַנץ גוט, און קיין ספּעציפיש אידישע קולטורלעך נויטן האָבן זיי ניט. זיי באַטראַכטן עס אפילו פאַר אַ געפאַר אויסצוטיילן וועלכע׳ס איז באַזונדערע אידישע פראַבלעמען און נויטן, ווייל דאָס קאָן דאָך נאָך חלילה זיי אַליין באַצייכענען ווי ניט קיין הונדערט פּראָצענטיקע אַמעריקאַנער, ווי "אייליענס".

די איינציקע זאַך וואָס קוועטשט זיי, אפשר, ווי אידן, זיינען געוויסע געזעלשאַפטלאַכע דיסקרימינאַציעס. — ווי, למשל, דאָס וואָס מען נעמט זיי ניט אַריין אין געוויסע קלובן, אָדער וואָס אין געוויסע אַריסטאָקראַטישע אוניווערסיטעט אַנטוויקלט זיך אַ פאַרשטעלטער גומערדיק קלאַזוס קעגן אידן. אָבער צוליב דעם איז דאָך ניט נויטיק קיין קאָנגרעס: דערויף זיינען דאָ פאַרשיידענע "אַנטי-דעפאַמיישן" ליגעס און אַנדערע קערפּערשאַפטן, וואָס דערוויין זיי גויאים וואָס פאַר פיינע מענשן די אידן זיינען און ווי ניט־ווישר־דיק זיי, די גויאים, האַנדלען, מאַכנדיק דיסקרימינאַציעס קעגן אידן.

האָבן אַ באַזונדער אידישן קאָנגרעס, וואָלט דאָך געמיינט, לויט דער יאַהודימשער פּסיכאָלאָגיע, צו גיסן אויל אויפ׳ן פייער, צו דערווייזן, אַז די אידן האָבן טאַקע איינגענע אינטערעסן און זיינע אַנדערע פון אַלע הונדערט פּראָצענטיקע אַמעריקאַנער. דער קאָנגרעס האָט דערפאַר ניט געמאַרט זיין מער ווי אַ קערפּערשאַפט וועמעס אויפגאַבע עס איז געווען צו העלפן "זיי", אונטערע "רעליגיאָנס געגאָסן" אין די "באַרבאַרישע" לענדער, וואָס זיינען נאָך ניט דערוואַכסן צו אַמעריקאַנער באַגריפן פון דעמאָקראַטיע און טאָלעראַנץ.

און באַלד ווי דער קאָנגרעס האָט איבערגעשיקט זיינע־פאָדערונגען און די דאָזיקע פאָדערונגען זיינען אינקאָרפּאָרירט געוואָרן אין די פרידנס טראַקטאַטן, האָבן זיי מער ניט געוואָלט האָבן קיין קאָנגרעס. אגב האָבן זיי דאָך די "אַמעריקען דזשואיש קאָמיטע", וואָס וואָלט מסתמא די זעלבע אויפגאַבן געקאָנט דורכפירן נאָר איינגאַנצן אין דעם קאָנגרעס און אויב זיי האָבן זיך באַטייליקט אין דעם קאָנגרעס, איז דאָס נאָר געווען צו האַלטן אים אין צוים און אַרויפצושיטן אויף אים דערנאָך אַ לאָפּעטע ערד.

מיר ווילן דערמיט ניט פאַרקלענערן די באַדייטונג פון׳ם אַמעריקאַנער אידישן קאָנגרעס אין דער דעריצייט דער דערגאַציע האָט געשפּירט אין דער פאַרקערפּערונג פון׳ם פרינציפּ פון מינדערהייט רעכט אין דער אינטערנאַציאָנאַלער אָפּמאַכן נאָך דער גרויסער מלחמה. אָבער די איניציאַטאָרן פון׳ם קאָנגרעס האָבן פון אים דערוואַרט פיל מער. — עס איז געווען זייער צווקיק, אַז דער קאָנגרעס זאָל פאַרבלייבן אַ פּערמאַנענטע קערפּערשאַפט און זאָל זוכן צו לייזן ניט נאָר אידישע פראַבלעמען פון יענער זייט ים, נאָר אויך אַמעריקאַנער אידישע פראַבלעמען.

נאַטירלאַך, האָבן די "יאַהודים" אויף דעם ניט געקאָנט איינגיין, ווייל פאַר זיי עקזיסטירן ניט קיין אַמעריקאַנער אידישע פראַבלעמען. עקאָנאָמיש לעבן זיך זיי דאָ גאַנץ גוט, און קיין ספּעציפיש אידישע קולטורלעך נויטן האָבן זיי ניט. זיי באַטראַכטן עס אפילו פאַר אַ געפאַר אויסצוטיילן וועלכע׳ס איז באַזונדערע אידישע פראַבלעמען און נויטן, ווייל דאָס קאָן דאָך נאָך חלילה זיי אַליין באַצייכענען ווי ניט קיין הונדערט פּראָצענטיקע אַמעריקאַנער, ווי "אייליענס".

די איינציקע זאַך וואָס קוועטשט זיי, אפשר, ווי אידן, זיינען געוויסע געזעלשאַפטלאַכע דיסקרימינאַציעס. — ווי, למשל, דאָס וואָס מען נעמט זיי ניט אַריין אין געוויסע קלובן, אָדער וואָס אין געוויסע אַריסטאָקראַטישע אוניווערסיטעט אַנטוויקלט זיך אַ פאַרשטעלטער גומערדיק קלאַזוס קעגן אידן. אָבער צוליב דעם איז דאָך ניט נויטיק קיין קאָנגרעס: דערויף זיינען דאָ פאַרשיידענע "אַנטי־דעפאַמיישן" ליגעס און אַנדערע קערפּערשאַפטן, וואָס דערוויין זיי גויאים וואָס פאַר פיינע מענשן די אידן זיינען און ווי ניט־ווישר־דיק זיי, די גויאים, האַנדלען, מאַכנדיק דיסקרימינאַציעס קעגן אידן.

האָבן אַ באַזונדער אידישן קאָנגרעס, וואָלט דאָך געמיינט, לויט דער יאַהודימשער פּסיכאָלאָגיע, צו גיסן אויל אויפ׳ן פייער, צו דערווייזן, אַז די אידן האָבן טאַקע איינגענע אינטערעסן און זיינע אַנדערע פון אַלע הונדערט פּראָצענטיקע אַמעריקאַנער. דער קאָנגרעס האָט דערפאַר ניט געמאַרט זיין מער ווי אַ קערפּערשאַפט וועמעס אויפגאַבע עס איז געווען צו העלפן "זיי", אונטערע "רעליגיאָנס געגאָסן" אין די "באַרבאַרישע" לענדער, וואָס זיינען נאָך ניט דערוואַכסן צו אַמעריקאַנער באַגריפן פון דעמאָקראַטיע און טאָלעראַנץ.

אין